

580 р. – Р. 182-186.

2. Андреев, И.М. Налоговая оптимизация [Текст] / И.М. Андреев // Налоговый вестник. – 2008. – № 12. – С. 73-80.

3. Боровикова, Е.В. Исполнение функций налогового агента при применении упрощенной системы налогообложения [Текст] / Е.В. Боровикова // Налоговый вестник. – 2008. – № 11. – С. 65-71.

4. Иванов, Ю.Б. Минимизация, оптимизация, налоговое планирование: суть, отличия, методы [Текст] / Ю.Б. Иванов // Бухгалтерия. – 2004. – N40 (611) – С. 12-18.

5. Иванов, Ю.Б. Налоговое планирование: принципы, методы, инструментарий: [монография] / Ю.Б. Иванов, В.В. Карпова, Л.Н. Карпов. - Харьков: ИД «ИНЖЭК», 2006. -272 с.

6. Ермоленко, А.А. Проблемы взаимоотношений налоговой и бюджетной сфер государственных финансов [Текст] / А.А. Ермоленко, Н.Н. Лысенкова // Вестник НТУ «ХПИ» Выпуск №24 «Технический прогресс и эффективность производства» Часть 4, Харьков 2001.- С. 157-160.

7. Поколотна, О.В. Податкове регулювання в Україні [Текст] // Збірник

наукових праць «Вісник економіки транспорту і промисловості». - Вип. 38.- Харків:УкрДАЗТ.-2012.- С. 278-281.

8. Букач, Е.В. Грамотная налоговая политика – стимул и поддержка для бизнеса [Текст] / Е.В. Букач // Налоговый вестник. – 2010. – № 1.- С. 9-13.

9. Горский, И.В. К оценке налоговой политики [Текст] / И.В. Горский // Вопросы экономики. – 2002. – № 7. – С. 50-63.

10. Девликамова, Г. Налоговый анализ как составная часть анализа хозяйственной деятельности предприятия [Текст] / Г. Девликамова // Финансы. – 2001. – № 6 – С. 24-32.

11. Легостаева, О.О. Впровадження ефективного податкового планування на підприємстві [Текст] / О.О. Легостаева, О.І. Матвейченко // Теорії мікро-макроекономіки: зб. наук. праць.– К., 2011. Вип. 37. С. 198-204.

12. Меліхова, Т.О. Удосконалення методів аналізу податкового навантаження господарської діяльності підприємств [Текст] / Т.О. Меліхова // Наукові праці КНТУ. Економічні науки. – 2010.- Вип. 17. – С. 19-25.

Стаття надійшла: 29.06.16р.

УДК 338.47:658.5:656.2

DOI: <https://doi.org/10.18664/338.47:338.45.v0i55.83410>

СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ УКРАЇНИ

Островерх Г.Є., аспірант (УкрДУЗТ)

У статті розглянуто та визначено основні проблеми та завдання на шляху досягнення стійкого розвитку підприємств залізничного транспорту України. В сучасних умовах господарювання особливу увагу заслуговує стратегічне управління підприємством. Визначені концептуальні положення стратегічного управління підприємствами залізничного транспорту України. В результаті проведеного аналізу основних факторів діяльності ПАТ «Українська залізниця» з'ясовано, що механізми та

заходи економічної та соціальної модернізації слід спрямувати на підвищення конкурентоспроможності підприємств залізничного транспорту на ринку при одночасній підтримці високих соціальних стандартів життя та праці працівників. Визначенні основні стратегічні орієнтири розвитку підприємств залізничного транспорту та обґрунтовано доцільності їх реалізації.

Ключові слова: підприємства залізничного транспорту, управління, мотивація, модернізація, концепція, стратегічне управління.

СТРАТЕГИЧЕСКИЕ ОРИЕНТИРЫ РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА УКРАИНЫ

Островерх А.Е., аспирант (УкрДУЖТ)

В статье рассмотрены и определены основные проблемы и задачи на пути достижения устойчивого развития предприятий железнодорожного транспорта Украины. В современных условиях хозяйствования особое внимание заслуживает стратегическое управление предприятием. Определены концептуальные положения стратегического управления предприятиями железнодорожного транспорта Украины. В результате проведенного анализа основных факторов деятельности ПАО «Украинская железная дорога» установлено, что механизмы и способы экономической и социальной модернизаций следует направить на повышение конкурентоспособности предприятий железнодорожного транспорта на рынке при одновременной поддержке высоких социальных стандартов жизни и труда работников. Определены основные стратегические ориентиры развития предприятий железнодорожного транспорта и обоснована целесообразность их реализации.

Ключевые слова: предприятия железнодорожного транспорта, управление, мотивация, модернизация, концепция, стратегическое управление.

STRATEGIC DIRECTIONS OF DEVELOPMENT OF ENTERPRISES RAILWAY TRANSPORT OF UKRAINE

Ostrovekh A.E., aspirant (USURT)

The article describes and identifies the main challenges to achieving sustainable development of railway transport enterprises of Ukraine. In modern conditions of managing special attention deserves the strategic management of the enterprise. Determined the conceptual provisions of the strategic management of railway transport enterprises of Ukraine. As a result of the analysis of the main factors of PJSC "Ukrainian Railways," it found that the mechanisms and means of economic and social modernization should be directed at improving the competitiveness of railway transport in the market while supporting high standards of social life and workers. The main strategic guidelines for the development of railway transport and the expediency of their implementation.

Keywords: railway transport enterprise, management, motivation, modernization, the concept of strategic management.

Постановка проблеми та її економічний розвиток неможливий без зв'язки з науковими чи практичними прогнозування перспектив розвитку, завданнями. Стійкий соціально- передбачення майбутнього. Тому часто

стає потреба у визначенні основних стратегічних цілей подальшого розвитку залізничної галузі, забезпеченості ресурсами, обґрунтування напрямків соціально-економічної, технічної стратегій, передбачення наслідків рішень, що приймаються, визначення основних шляхів інфраструктурного забезпечення залізниць України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій Дослідженням поточного стану та ключових проблем розвитку підприємств залізничного транспорту, у тому числі тих, які пов'язані з її реформуванням, займаються такі науковці, як Бараш Ю.[3], Дикань В.[4], Кірдіна О.[5], Токмакова І.[6], та інші.

Поряд із значними існуючими напрацюваннями в розвитку галузі, потребують подальшого дослідження проблеми, що перешкоджають забезпеченню ефективності функціонування, а також необхідне визначення стратегічних орієнтирів розвитку залізничного транспорту.

Мета статті полягає у визначенні стратегічних орієнтирів розвитку підприємств залізничного транспорту та обґрунтування доцільності їх реалізації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про залізничний транспорт» [1, с. 5] та Закон України «Про особливості утворення публічного акціонерного товариства залізничного транспорту загального користування» [2] встановлюють, що підприємства залізничного транспорту – суб'єкти господарювання, які провадять діяльність у сфері залізничного транспорту. Тому усі філії та структурні підрозділи новоствореного ПАТ «Українська залізниця» за суттю є підприємствами залізничного транспорту, а саме ПАТ – об'єднанням підприємств, яке утворюється шляхом злиття підприємств, установ та організацій

залізничного транспорту загального користування.

Слід визначити, що сьогодні ПАТ «Українська залізниця» функціонує в умовах мінливого зовнішнього середовища. Крім того гостро відчувається наявність великої кількості дестабілізуючих внутрішніх факторів. Саме тому для забезпечення конкурентоспроможності ПАТ «Українська залізниця» необхідно виділити дієву модель управління підприємством, яка буде базуватися на відповідній концепції.

Концепція управління – це система ідей, принципів, уявлень, що зумовлюють мету функціонування організації, механізм взаємодії суб'єкта та об'єкта управління, характер взаємодії між окремими ланками його внутрішньої структури, а також необхідний ступінь урахування впливу зовнішнього середовища на розвиток підприємств залізничного транспорту.

В сучасних умовах господарювання особливу увагу заслуговує стратегічне управління підприємством. Тому в майбутньому потрібно сформувати концепцію стратегічно управління залізничного транспорту. Вона повинна включати в себе: цілі та задачі, ключові пріоритети і проекти середньострокового розвитку ПАТ «Українська залізниця» щодо його внутрішніх трансформацій.

Формування ефективної та дієвої стратегії розвитку слід розпочати з аналізу поточного стану ПАТ «Українська залізниця». ПАТ «Українська залізниця» включає цілісний майновий комплекс Державної адміністрації залізничного транспорту, 6 залізниць та 42 інших залізничних підприємств і медичні заклади, що реорганізовані шляхом злиття. На початку його господарської діяльності завершено перший етап структурних реформ. Відповідно до завдань другого етапу розпочато формування вертикально-інтегрованих

виробничо-технологічних вертикалей і бізнес-блоків, що відповідають основним сегментам ринків, які вони обслуговують.

ПАТ «Українська залізниця» на даний час починає перетворюватися в одну із найбільших в Європі залізничних акціонерних компаній, що займає 5 місце в Європі та 15 у світі за протяжністю інфраструктури, а також відповідно 2 і 5 місця за вантажообігом та 5 і 7 – за пасажирообігом.

Вона виконує 63% вантажообігу та 34% пасажирообігу всієї транспортної системи держави, забезпечує робочі місця для майже 1,5% від чисельності працівників, зайнятих в економіці держави, є одним із найбільших замовників продукції промисловості на внутрішньому ринку – обсяг його щорічних потреб потенційно сягає 40 млрд. грн.

За роки незалежності України обсяги перевезень залізничним транспортом скоротилися більше ніж у 2 рази (порівняно у 2014 р. із 1991 р. вантажообіг зменшився на 52,5% , пасажирообіг – на 52,3%).

За цей період експлуатаційна протяжність колій зменшилася на 7%, середньооблікова чисельність персоналу – на 50,8%, експлуатаційний парк локомотивів – майже на 61%, парк вантажних вагонів – на 60%, парк пасажирських вагонів – на 51%.

Водночас кількість відокремлених підрозділів з ремонту й утримання рухомого складу та інфраструктури не зазнала значних змін і залишилася на рівні, близькому до 1991 р., і складає 338 підрозділів (зменшення на 9%), кількість станцій – 1510 (зменшення – 25%).

Наведені дані свідчать про наявність певних резервів щодо підвищення продуктивності за рахунок оптимізації структури і підвищення операційної ефективності. Досягнення рівня показників провідних світових компаній потребуватиме технічного та

технологічного переозброєння на передових напрямках. Але все ж є загрози, які заважають стрімкому, стабільному розвитку залізничного транспорту в Україні.

Отже підсумовуючи виконані дослідження можна стверджувати, що основними дестабілізуючими факторами сталого функціонування та розвитку ПАТ «Українська залізниця» є:

1) знос активної частини основних фондів перевищив 90%. Крім того, 72% електровозів, 74% тепловозів, 57% вантажних та 62% пасажирських вагонів експлуатується за межами допустимого строку служби. Сума вартості відкладених ремонтів рухомого складу та інфраструктури сягає 36 млрд. грн і продовжує зростати;

2) збільшення боргового навантаження ПАТ «Українська залізниця» внаслідок девальвації національної валюти несе загрозу дефолту та робить проблемним залучення коштів на зовнішньому і внутрішньому ринках;

3) зменшення економічної активності в ключових для ПАТ «Українська залізниця» східних індустріальних регіонах країни, втрата контролю над об'єктами Донецької залізниці та Криму;

4) зменшення вантажообігу з РФ та країнами Митного союзу;

5) підвищення вартості операційних витрат на фоні рекордної інфляції в Україні;

6) поточна та прогнозна економічна ситуація в країні, яка характеризується падінням обсягів промислового виробництва (особливо в металургії та вугільній промисловості), несе ризики значного скорочення обсягів вантажних перевезень;

7) втрата конкурентних переваг залізничного транспорту і подальший перехід високодохідних вантажів на інші види транспорту (за 10 років частка залізниць у вантажообігу зменшилась на

5%) призведе до зменшення дохідної бази ПАТ «Українська залізниця», що буде вимагати оптимізації (скорочення) мережі залізниць, або їх державної підтримки;

8) необхідність підтримки існуючих соціальних стандартів як для співробітників, так і для населення України та ін.

Враховуючи наявний організаційно-правовий статус ПАТ «Українська залізниця» та результати проведеного аналізу вважаємо своєчасним та необхідними наступні напрямки розвитку галузі:

1) забезпечення конкурентоспроможності за рахунок впровадження перспективних видів діяльності на ринку транспортних перевезень;

2) інноваційна модернізація матеріально технічної бази;

3) вдосконалення мережі залізниць, реконструкція і розвиток станцій;

4) підвищення технічних і експлуатаційних показників роботи пасажирських залізничного транспорту;

5) споруди нових зонних пасажирських станцій, пересадкових станцій на лінії метрополітену;

6) підвищення рівня якості надійності і безпеки транспортних послуг;

7) поліпшення соціального захисту та умов праці працівників транспорту;

8) удосконалення організаційних систем на залізничному транспорті та інше.

Висновок. Протягом усієї історії залізничного транспорту його розвиток здійснювався переважно екстенсивним шляхом (розширення мережі, нарощування виробничих потужностей і кількості персоналу і т. ін.). Крім того, за роки незалежності України на залізничному транспорті загального користування проводилася політика використання наявних активів без

значимого їх оновлення, відома як "політика існування за рахунок підшкірного жиру". Тому на сучасному етапі вагомих трансформаційних змін, що відбуваються у залізничній галузі надзвичайно важливі розробка і реалізація такої системи управління, принципом якої мають стати: державна транспортна політики, соціальна орієнтованість (доступність ринку послуг залізниць для всіх суб'єктів господарювання), конкурентоспроможність на внутрішньому та міжнародному ринках транспортних послуг, підвищення ефективності діяльності галузі шляхом безпеки функціонування, створення сприятливих умов для залучення інвестицій та інше. Використання принципів зазначеної концепції управління дозволить ПАТ "Українська залізниця" об'єктивно відповідати на виклики, що генеруються сучасними тенденціями розвитку української та світової економіки.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Про залізничний транспорт: закон України від 4 липня 1996р. №273/96 // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 40. – С. 536-548.
2. Про особливості створення державного акціонерного товариства залізничного транспорту загального користування [Електронний ресурс]: [закон України від 23.02.2012 № 4442-VI : офіц. текст : станом на 23 лют. 2012 р.]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4442-17>.
3. Бараш Ю.С. Управління залізничним транспортом країни: 2-е вид., перероб. і доп. Ю.С. Бараш. – Дніпропетровськ. - 2006. - 259 с.
4. Дикань В.Л. Механізм створення залізнично-транспортно-промислової групи в сучасних умовах

розвитку залізничного транспорту України / В.Л. Дикань, М.В. Кондратюк // Вісник економіки транспорту і промисловості. - 2009. - № 26. - С. 13-18.

5. Кірдіна О.Г. Необхідність науково-виробничої інтеграції як форми реалізації інвестиційно-інноваційного проекту організації швидкісного

руху залізницями України / О. Г. Кірдіна // Вісник ХНАУ. - 2010. - № 10. - С. 183-194.

6. Токмакова І.В. Дослідження сутності стійкого розвитку залізничного транспорту / І.В. Токмакова // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2010. – №29. – С.227-229.

Стаття надійшла: 15.09.16р.